

Альона Дідик

директорка
КУ «ЦПРПП ВМР»

(067) 8586159
didyk@galaxy.vn.ua

Професійний стандарт вчителя: практичний досвід, виклики та перспективи реалізації

Важливу роль у професійному зростанні педагогів і відіграє Професійний стандарт. Він визначає вимоги до компетентностей педагогічних працівників, які обіймають відповідні посади у ЗЗСО, та професійні кваліфікації. Професійний стандарт застосовується до посад педагогічних працівників, основним завданням яких є провадження освітньої та іншої педагогічної діяльності у ЗЗСО згідно з Переліком посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженим постановою КМУ в Україні від 14 червня 2000 р. № 963.

Професійний стандарт слугує підґрунтям для оновлення і розроблення:

- *освітніх (освітньо-професійних) програм, навчальних планів фахової підготовки майбутніх учителів ЗЗСО;*
- *програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників;*
- *посадових інструкцій до посад педагогічних працівників; тематики організації та проведення консультацій педагогічних працівників у ЦПРПП;*
- *реалізації індивідуальної професійної траєкторії педагогів.*

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ

9 розділів

5 трудових
функцій

12 компетент-
ностей

41
здатність

ТРУДОВІ ФУНКЦІЇ

**Навчання здобувачів освіти предметів
(інтегрованих курсів)**

**Партнерська взаємодія з
учасниками освітнього процесу**

**Участь в організації безпечного
та здорового освітнього
середовища**

Провадження освітнього процесу

Безперервний професійний розвиток

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Мовно - комунікативна

Предметно - методична

Інформаційно - цифрова

Психологічна

Емоційно - етична

Компетентність педагогічного партнерства

Інклюзивна

Здоро'язбережувальна

Прогностична

Організаційна

Оцінювально - аналітична

Здатність до навчання впродовж життя

СКЛАДОВІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Здат
ність

- Забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою

Здат
ність

- Урахування особливостей навчання здобувачів освіти із середовища відповідного корінного народу або національної меншини України

Здат
ність

- Забезпечувати навчання здобувачів освіти іноземної мови та спілкуватися іноземною мовою у професійній школі (для вчителів іноземної мови)

Здат
ність

- Формувати й розвивати мовно-комунікативні вміння й навички здобувачів освіти

Знання

Норми і стилі української літературної мови, використання усного й писемного мовлення.

Інтонаційні й позамовні засоби виразності мовлення.

Уміння

Вільне володіння державною мовою, що передбачає вміння комунікувати усно й письмово. Застосовувати прийоми й методи збагачення мовлення здобувачів освіти для висловлювання ними думок, почуттів і ставлень, сприяння мовленнєвій творчості здобувачів освіти.

Комунікація

Комунікувати з учасниками освітнього процесу державною мовою для здійснення професійної діяльності.

Відповідальність

Виявляти мовну стійкість і відповідальність у дотриманні мовного законодавства

ПРЕДМЕТНО-МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- Здійснювати інтегроване навчання
- Моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти
- Формувати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні зміни
- Вибирати і використовувати сучасні методики та технології
- Формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти

Знання

Вимоги до результатів навчання за державними стандартами освіти. Зміст освітньої галузі/навчально го предмета (інтегрованого курсу). Методики й технології моделювання змісту навчання.

Уміння

Визначати зміст навчальних предметів (інтегрованих курсів) і послідовність його опрацювання. Адаптувати зміст навчальних предметів (інтегрованих курсів) до потреб здобувачів освіти.
Моделювати зміст предметів (інтегрованих курсів).

Комунікація

Використовувати навички ефективної комунікації для досягнення навчальних цілей.
Використовувати актуальну термінологію і поняттєвий апарат освітньої галузі.
Використовувати комунікативні практики для пояснення навчального матеріалу й організувати комунікацію між здобувачами освіти.

Відповідальність

Добирати різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів. Відповідати за зміст предмету (інтегрованого курсу) та його відповідність вимогам до обов'язкових результатів навчання

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Здат
ність

- ефективно використовувати наявні та створювати нові цифрові ресурси

Здат
ність

- орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію та оперувати нею

Здат
ність

- використовувати цифрові технології в освітньому процесі

Знання

Функційна грамотність у використанні цифрових пристроїв, їхнього базового програмного забезпечення, онлайн - сервісів зокрема фінансових, мережі Інтернет. АЗ.1.32. Правила критичного оцінювання інформації та критерії медіаграмотності, цифрової фінансової грамотності.

Уміння

Використовувати цифрові пристрої, їхнє базове програмне забезпечення; працювати з операційними системами, онлайн-сервісами, файлами, мережею Інтернет. Критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття

Комунікація

Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу для створення спільнот обміну досвідом використання цифрових технологій.

Відповідальність

Усвідомлювати важливість цифрової гігієни ініціювати й проводити заходи з популяризації дотримання цифрової гігієни серед учасників освітнього процесу.

ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- формувати мотивацію здобувачів освіти й організувати їхню пізнавальну діяльність
- визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан
- використовувати стратегії роботи зі здобувачами освіти, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності
- формувати спільноту здобувачів освіти, у якій поважають і враховують права кожного

Знання

Індивідуальні особливості здобувачів освіти, вплив цих особливостей на засвоєння навчального матеріалу й успішну соціалізацію, ознаки погіршення психоемоційного стану.

Уміння

Планувати і здійснювати освітній процес з урахуванням вікових й індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
Укладати індивідуальну програму розвитку здобувача освіти (за потреби) у складі команди супроводу або самотійно.

Комунікація

Спілкуватися з учасниками освітнього процесу та іншими особами (за потреби) про індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній вплив на засвоєння навчального матеріалу й успішну соціалізацію, важливість врахування психоемоційного стану.

Відповідальність

Відстежувати зміни щодо вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти, їхнього психоемоційного стану й здійснювати необхідні адаптації / модифікації в освітньому процесі.

ЕМОЦІЙНО-ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу

- усвідомлювати особисті відчуття почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами

- усвідомлювати й поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі

Знання

Різновиди й інтенсивність почуттів та емоцій, причини їхньої появи. Сучасні форми, методи, технології та засоби навчання, які сприяють розвитку уваги; способи/методи саморегуляції, подолання стресу, керування емоціями, порозуміння.

Уміння

Використовувати способи самозбереження психічного здоров'я, запобігання професійному вигоранню, керування власними емоціями. Конструктивно реагувати на стрес, конфліктні ситуації, сприяти порозумінню.

Комунікація

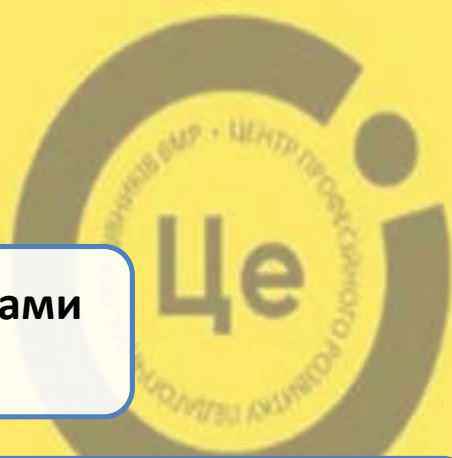
Спілкуватися про способи самозбереження психічного здоров'я, запобігання професійному вигоранню, управління власними емоціями, сприяти порозумінню між учасниками освітнього процесу.

Відповідальність

Відстежувати власні відчуття, почуття, емоції, потреби, особисті стани, керувати емоційними станами й звертатися по допомогу (за потреби).

Використовувати стратегії попередження, подолання й трансформації конфліктів під час професійної діяльності й шукати рішення які базуються на співпраці.

КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

- суб'єкт-суб'єктна взаємодія із здобувачами освіти в освітньому процесі

- залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства

- працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами

Знання

Переваги й основні етапи формування суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і здобувачем освіти. Основні ролі вчителя в педагогічній діяльності.

Основні форми й засоби визначення запитів та очікувань батьків.

Уміння

Застосовувати механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і здобувачем освіти.

Застосовувати навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Комунікація

Комунікувати зі здобувачами освіти на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Надавати консультативну й інформаційну підтримку батькам(чи опікунам) щодо навчання, виховання і розвитку їхніх дітей.

Відповідальність

Створювати можливості для рефлексії, самоконтролю й самореалізації здобувачів освіти в освітньому процесі, особистісному творенні власних цілей.

Співпрацювати з асистентом учителя та іншими фахівцями на основі принципів командної взаємодії та з метою надання підтримки здобувачам освіти.

ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- Педагогічна підтримка осіб з особливими освітніми потребами

- створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища та забезпечувати в ньому сприятливі умови для кожного здобувача освіти з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей

Знання

Інструменти забезпечення інклюзивного навчання (інклюзивної культури, політики, практики).
Принципи і стратегії універсального дизайну в сфері освіти й розумного пристосування.

Принципи, форми й методи ефективної підтримки.

Уміння

Забезпечувати педагогічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами. Здійснювати необхідні адаптації /модифікації в освітньому процесі відповідно до особливих освітніх потреб здобувачів освіти.

Комунікація

Надавати інформацію учасникам освітнього процесу про сприятливі умови навчання для кожного здобувача освіти, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Відповідальність

Проектувати чи застосовувати самостійно створені матеріали, інші засоби навчання в освітньому середовищі з урахуванням індивідуальних потреб і здібностей кожного здобувача освіти залучати здобувачів освіти і їхніх батьків до створення сприятливих умов в освітньому середовищі.

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя
- організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу
- здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни
- підтримувати особисте фізичне та психоемоційне здоров'я під час професійної діяльності
- надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу

Знання

Ознаки безпечного освітнього середовища. Основи безпеки життєдіяльності санітарії та гігієни. Види та прояви насильства, дискримінації, булінгу (цькування), правила запобігання та протидії їм.

Уміння

Організовувати освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, санітарних правил охорони праці і норм, протиепідемічних правил та діям у надзвичайних ситуаціях. Вживати заходів щодо запобігання та протидії булінгу.

Комунікація

Взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу для організації безпечного освітнього середовища. Проводити просвітницько-навчальні заходи щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.

Відповідальність

Інтегрувати апробовані здоров'язбережувальні технології засоби й ресурси в освітній процес, зокрема для запобігання та протидії насильству, булінгу (цькуванню). Упроваджувати профілактично-просвітницькі програми і проекти.

ПРОГНОСТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- планувати освітній процес

- прогнозувати результати освітнього процесу

Знання

Методики педагогічного прогнозування. Види та етапи планування освітнього процесу. Зміст типових освітніх програм / модельних навчальних програм з відповідних навчальних предметів (інтегрованих курсів). Вимоги до навчальних програм.

Уміння

Формулювати цілі освітнього процесу на основі прогностичних методів планування. Здійснювати різні види планування освітнього процесу на різних його етапах. Планувати навчальні заняття на основі модельних навчальних програм.

Комунікація

Залучати здобувачів освіти до спільного визначення цілей навчального заняття. Взаємодіяти з колегами щодо визначення спільних підходів до планування. Співпрацювати в педагогічній спільноті для розроблення навчальних програм.

Відповідальність

Брати відповідальність за планування й досягнення освітніх цілей, передбачених освітніми програмами. Брати відповідальність за поінформованість здобувачів освіти та їхніх батьків щодо навчальних тем та очікуваних результатів навчання.

ОРГАНІЗАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- організувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти

- організувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти

- організувати осередки навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти

Знання

Вимоги законодавства щодо організації освітнього процесу.

Форми організації освітнього процесу, види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Уміння

Організувати навчальні заняття різних типів.

Застосовувати різні види й форми організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Раціонально використовувати навчальний час.

Комунікація

Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу щодо прийняття спільних рішень стосовно організації освітнього процесу в межах шкільної автономії.

Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

Відповідальність

Відповідально ставитися до прийняття спільних та особистих професійних рішень щодо педагогічної автономії.

Відповідально ставитися до вибору форм навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти й розподілу навчального часу.

ОЦІНЮВАЛЬНО-АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

- аналізувати результати навчання здобувачів освіти

- формувати спроможність у здобувачів освіти до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання

Знання

Види оцінювання результатів навчання здобувачів освіти. Форми оцінювання. Методики здійснення формувального поточного і підсумкового оцінювання. Способи фіксації результатів педагогічних спостережень.

Уміння

Застосовувати до різних видів оцінювання відповідну методику та шкалу, різні форми оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

Дотримуватися визначених законодавством критеріїв оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

Комунікація

Роз'яснювати учасникам освітнього процесу роль оцінювання в навчальному поступі, його процедури; критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

Залучати здобувачів освіти до оцінювання.

Відповідальність

Здійснювати оцінювання здобувачів освіти на основі об'єктивності, прозорості, поваги, відповідальності, справедливості, індивідуального характеру оцінювання. Відповідально ставитися до формулювання і способу надання зворотного зв'язку здобувачам освіти та їхнім батькам.

ЗДАТНІСТЬ ДО НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

- до інноваційної діяльності

- надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку визначати

- здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег

Знання

Вимоги до організації професійного розвитку. Форми й види професійного розвитку. Вимоги до професійної діяльності вчителя, визначені професійним Стандартом. Засади створення та функціонування професійних спільнот.

Уміння

Визначати потреби особистого професійного розвитку. Планувати власний професійний розвиток. Обирати суб'єкта (суб'єктів) освітньої діяльності й ресурси для професійного розвитку. Брати участь у діяльності професійних спільнот

Комунікація

Взаємодіяти з колегами в професійних спільнотах з питань професійного розвитку. Взаємодіяти в професійних спільнотах з питань інноваційної діяльності.

Відповідальність

Виявляти самостійність, професійність, академічну доброчесність, надання пріоритетності розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної діяльності.

Кейс 1: Впровадження стандарту через методичну роботу

Ситуація:

У школі спостерігалось нерозуміння педагогами вимог професійного стандарту, що ускладнювало його застосування в освітньому процесі.

Рішення:

Організовано серію методичних семінарів, присвячених аналізу стандарту.

Кожному вчителю надано індивідуальну консультацію для визначення їхньої відповідності компетенцій стандарту.

У шкільному методичному кабінеті створено інформаційний стенд із прикладами критеріїв оцінювання.

Результат:

Педагоги стали краще розуміти свої сильні сторони й зони для вдосконалення, а школа отримала план підвищення кваліфікації відповідно до вимог стандарту.

Кейс 2: Оцінювання професійної діяльності вчителів

Ситуація:

Під час атестації виявилось, що не має чітких критеріїв для оцінювання роботи педагогів відповідно до стандарту.

Рішення:

У рамках роботи атестаційної комісії розроблено шкалу оцінювання на основі стандарту, яка враховує ключові компетенції.

Запроваджено систему самооцінювання педагогів із використанням чек-листів.

Проведено тренінг для вчителів, як використовувати результати оцінювання для планування свого професійного розвитку.

Результат:

Вдалося підвищити прозорість і об'єктивність атестації, а також надати педагогам чіткий зворотний зв'язок.

ВПРАВА «Моя суперсила»

[http://linoit.com/users/aluona2020/canvases/
%D0%9C%D0%BE%D1%8F%20%D1%81
%D1%83%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1
%81%D0%B8%D0%BB%D0%B0%20](http://linoit.com/users/aluona2020/canvases/%D0%9C%D0%BE%D1%8F%20%D1%81%D1%83%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B0%20)

